

Op de fiets naar de woonschepenhaven

Oosterparkwijk Groningen

Door: Louwke Meinardi
2015

Casus

De woonschepenhaven in Groningen wordt wel omschreven als een drijvende volksbuurt. Het is een gebied aan de rand van de stad Groningen met een kleine 150 bewoners. In totaal wonen er ongeveer 20 kinderen. De bewoners vormen een hechte gemeenschap met een eigen bestuur en eigen voorzieningen (zoals een buurtboot) en activiteiten (kindermiddag, havenpop). Het Centrum voor Jeugd en Gezin heeft een front-office in de Oosterparkwijk maar geen contact met de woonschepenhaven en de gezinnen. Dit vinden de professionals onwenselijk omdat het CJG de opdracht heeft om toegankelijk te zijn voor alle ouders in de wijk.

Uit het onderzoeksverslag

Eén van de sociaal verpleegkundigen voor 4-12 jarigen werkt al een aantal jaren binnen het CJG en komt regelmatig op de lokale basisschool. Zij staat regelmatig op het schoolplein, maar ook daar is het lastig in contact te komen met ouders. Ouders bewaren afstand, want in het zicht van andere ouders een gesprek aanknopen met de sociaal verpleegkundige zou de verdenking op je kunnen laden dat je als ouder de opvoeding niet in de hand hebt.

In een eerste stap naar voren heeft de CJG consulent contact gelegd met de wijkagent in de woonschepenhaven. Via deze wijkagent zijn de contacten uitgebreid met mensen die binnen de woonschepenhaven een centrale positie hebben, zoals de beheerder van de buurtboot. Op zijn uitnodiging zijn twee CJG professionals naar een buurtavond gegaan en hebben daar met een aantal bewoners gesproken over de woonschepenhaven, de problemen en de activiteiten die worden georganiseerd. Na verloop van weken werden deze professionals gevraagd een bijdrage te leveren aan het jaarlijkse terugkerend muziekevenement in de woonschepenhaven 'Havenpop' waarvan de opbrengst naar een goed doel gaat. Het CJG heeft met een informatiestand op Havenpop gestaan, kinderactiviteiten georganiseerd en foto's gemaakt. Het evenement was een mooie gelegenheid voor de professionals om kennis te maken met een groot aantal bewoners van de WSH. Het contact is gelegd er is informatie gedeeld en de professionals hebben zichzelf zichtbaar gemaakt.

Nadat het contact was gelegd ging de sociaal verpleegkundige vaker naar activiteiten in de woonschepenhaven en ontmoet daar ouders. "Ik ben onlangs op de fiets naar woonschepenhaven gegaan om een vergadering bij te wonen van de bewonersvereniging. Ik heb zelf gemerkt hoe ver het eigenlijk fietsen is en begrijp dat dat ouders belemmert om met hun kinderen naar het CJG te komen. We hebben koffiegedronken en gepraat over van alles en nog wat, waarna ik ben uitgenodigd door de bewoners om aanwezig te zijn bij een door henzelf georganiseerd festival (aansluiten bij initiatieven vanuit de buurt). Het is heel natuurlijk om op de plek waar ouders zijn met ouders in contact te komen. Zo werd ik na afloop van de bewonersvergadering zelfs door iemand aangesproken die zich zorgen maakte over een alleenstaande ouder die te veel dronk".

Praktijk

Axel Kroeze is buurtmaatschappelijk werker in de Oosterparkwijk. Hij deed mee aan het onderzoeksproject in de woonschepenhaven. Die drijvende volksbuurt was eigenlijk nauwelijks in beeld bij het CJG, dus daar moest maar eens verandering in komen. Maar hoe dan? Zo moeilijk is dat niet, vindt Axel. "Het enige wat ik daarvoor doe, is laten merken dat ik echt geïnteresseerd ben. Eerst contact maken en dan maar eens kijken wat je kunt doen."

Het enthousiasme voor zijn werk straalt van hem af terwijl hij samen met deelprojectleider Bas Stuurwold, over het project vertelt. Erop af gaan, praten, nieuwsgierig zijn en kijken waar je kunt aanhaken met wat jij te bieden hebt – voor Axel lijkt het net zo natuurlijk als ademen.

Rauw volk

Over de woonschepenhaven bestonden nogal wat vooroordelen bij de verschillende hulpverleners. De mensen van het CJG kwamen er nooit; rauw volk zou er wonen! De werkelijkheid bleek een stuk minder spannend. Axel stapte samen met een collega, jeugdverpleegkundige van de GGD, op de fiets en peddelde erheen. "Toen we halverwege waren, zeiden we tegen elkaar: wat een eind weg! Geen wonder dat die mensen nooit bij ons aankloppen!" Ze troffen een drijvend dorpje aan, waar ze vrijwel meteen aan de praat raakten en kennismaakten met actieve buurtbewoners. Simpelweg door op de fiets te stappen en in gesprek te gaan, legden ze de kiem om het vertrouwen van de buurt te kunnen winnen. Ze hielden regelmatig contact en boden tips en hulp waar dat kon. Axel kwam bijvoorbeeld met het idee voor een buurtkrantje. "Gratis bladen en buurtkrantjes worden in armere wijken vaak heel goed gelezen. Door daarmee te helpen, geef je ook iets, dat wordt gewaardeerd." En zo konden ze nog weer later bijvoorbeeld via een CJG-standje met ballonnen – en informatie – tijdens een buurtfestival laagdrempelig contact leggen met jonge ouders.

Muren slechten

"Toen ik jaren geleden begon als jeugdhulpverlener, merkte ik al dat er bij problemen altijd meerdere dingen tegelijk spelen. Dat kun je niet in je eentje aanpakken, daar heb je een netwerk voor nodig. Daar heb ik veel van opgestoken." Axel werkt sinds april in een zogeheten sociaal team dat binnenkort wordt omgedoopt in 'interdisciplinair wijkteam' dat gebiedsgericht gaat werken. Dat is een team waarin verschillende disciplines samenkomen om de zorg in een bepaalde wijk van de stad Groningen vorm te geven. De bedoeling is dat de professionals in zo'n team generalistisch werken zodat de cliënten niet steeds een andere hulpverlener zien voor een ander aspect van hun problematiek. "Je slecht de muren van je eigen instelling", zegt Axel. "Je stap er even naast, in het grijze gebied. Als iemand met bepaalde expertise in mijn team zit, kan ik die kennis even ophalen. En als het echt nodig is, schakel ik een collega in. Op die manier kun je het streven van één gezin één plan veel langer volhouden." Hij noemt als voorbeeld de wijkagent die inspringt bij het invullen van het belastingformulier. Of de jeugdverpleegkundige die goede raad kan geven als iemand in financiële problemen dreigt te raken. Dat klinkt makkelijker dan het is. Hoe organiseer je dat de kennisdeling in zo'n team soepel verloopt? Welke kennis is zó specialistisch dat je dat niet aan een ander teamlid kunt overlaten? Bas: "Interdisciplinair samenwerken betekent allemaal verschillende smaken in één team, en die staan opeens samen voor een buurtgerichte taak. Hoe zorg je nou dat alle teamleden een heleboel generalistische kennis en kunde krijgen, terwijl er voldoende specialistische kennis overblijft? Wat in ieder geval een werkende factor blijkt te zijn, is de vraag: wat kan ik doen, welke bijdrage kan ik leveren om de ander optimaal in zijn functie te faciliteren."

Gouddelven

Bas Stuurwold is docent-onderzoeker bij de Academie voor Sociale Studies van de Hanzehogeschool. Voor hem was uiteraard ook de vraag wat dit praktijkgerichte onderzoek verheldert over wat professionals moeten kunnen. Met andere woorden: wat moeten studenten, de aankomende professionals, leren in hun opleidingen? "Preventief en omgevingsgericht werken is nu helemaal hot", zegt hij, "Maar dat lukt niet iedereen even goed. De competenties die je daarvoor nodig hebt, zitten wellicht ook nog onvoldoende in de opleidingen. Met dit project wilden we mooie voorbeelden onderzoeken. Waar zit het 'm nou in? Welke impliciete kennis hebben de professionals? Kun je leren om preventief en omgevingsgericht te werken?"

Wat professionals moeten kunnen is echt contact leggen, denkt Bas, aanwezig zijn, aansluiten bij de belevingswereld van de doelgroep. "Daarvoor moeten de professionals de ruimte krijgen om te scharrelen. Je weet niet van tevoren wat er nodig is." Hij knikt naar Axel en zegt: "Wat jij dan doet, leer je niet alleen op school. Maar het is wel cruciaal in preventief en omgevingsgericht werken. Hoe maken we dit nou zichtbaar en wat kunnen we in het curriculum stoppen? We doen in de opleiding heel veel aan contactuele en gespreksvaardigheden, maar je moet ook beschikken over een zekere natuurlijke nieuwsgierigheid." Samen met docent-onderzoeker Lois de Vries (Academie voor Verpleegkunde) haalde Bas de good practices boven tafel zodat ze doorverteld kunnen worden. "Dat was schatgraven, gouddelven!"